

BİNGÖL HALK BİLİMİ BİBLİYOGRAFYASI ÜZERİNE BİR DENEME

Mehmet Emin BARS*

Öz

Halk bilimi çalışmaları son dönemlere kadar XIX. yüzyıl Avrupa'sının tanımına göre daha çok köy ve köylü üzerine odaklanmıştı. Bilim, teknoloji ve ulaşım alanlarındaki gelişmelerin yarattığı endüstrileşme halk tanımını kökten değiştirmiş, halk biliminin inceleme alanını genişletmiş, alana yeni bir bakış açısı getirmiştir. XX. yüzyılın ikinci yarısından sonra Alan Dundes, Dan Ben-Amos gibi araştırmacıların yaptığı yeni halk tanımlamaları ile halk ve halk bilimi yeni ve özgün bir bakış açısı kazanmıştır. Yeni tanımlamalarla köy ve kentlerde çok sayıda sosyal grubun/halkın folklorunun olduğu kabul edilmiştir. Bu tanımlamalarla daralan ve kendini tekrar eden halk bilimi çalışma alanı zenginleştirilmiştir. Bu makale Bingöl halk bilimi ile ilgili yapılan çalışmaları içeren bir bibliyografya denemesidir. Bingöl halk bilimi gibi özel bir alanı kapsamaması onu daha önce yapılmış benzer çalışmalardan ayırmaktadır. Bingöl halk bilimi bibliyografyasının hazırlanmasında halk biliminin doğrudan yararlandığı kaynaklarla birlikte farklı disiplinler tarafından ele alınan, geleneksel bir halk kitlesini çeşitli şekillerde inceleyen sosyo-kültürel çalışmalara da yer verilmiştir. Sonuçta Bingöl halk bilimi ile ilgili yapılan çalışmaların dar bir uzmanlık alanı içerisine sıkıştırılarak değerlendirilmeye çalışıldığı görülmüştür. Bingöl halk bilimi çalışmalarında sözlü ve yazılı kaynakların yanında elektronik ve sanal kültür ortamlarını içeren çalışmaların da yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Türk halk biliminin köye ve köylüye odaklanan eski geleneksel bakış açısı terk edilmeli, yeni kültür alanları yeni bakış açılarıyla ve ilgili disiplinlerle işbirliği içinde incelenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Bingöl, halk, halk bilimi, bibliyografya.

* Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
mebars@bingol.edu.tr
Orcid: 0000-0001-6972-6860
DOI: 10.53440/bad.1298853
Makale Türü: Araştırma Makalesi
(Makale Gönderim Tarihi: 18.05.2023-Makale Kabul Tarihi: 15.06.2023)
Atıf Bilgisi: Bars, M. E., (2023). Bingöl Halk Bilimi Bibliyografyası Üzerine Bir Deneme. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, (18), s. 55-81.

AN ESSAY ON THE BIBLIOGRAPHY OF THE FOLK SCIENCE OF BINGOL

Abstract

Until recently, folklore studies focused more on villages and peasants, according to the definition of 19th century Europe. The industrialization created by the developments in science, technology and transportation has radically changed the definition of folk, expanded the field of study of folklore, and brought a new perspective to the field. After the second half of the 20th century, folk and folklore gained a new and original perspective with the new definitions of folk made by researchers such as Alan Dundes and Dan Ben-Amos. With the new definitions, it has been accepted that there are many social groups/people's folklore in villages and cities. With these definitions, the field of study of folklore, which narrows down and repeats itself, has been enriched. This article is a bibliography essay that includes studies on Bingöl folklore. The fact that it covers a special field such as Bingöl folklore distinguishes it from previous similar studies. In the preparation of the Bingöl folklore bibliography, socio-cultural studies that examine a traditional folk mass in various ways, which are handled by different disciplines, are also included, together with the sources that folklore directly benefits from. As a result, it has been seen that the studies on Bingöl folklore have been tried to be evaluated by compressing them into a narrow field of expertise. In Bingöl folklore studies, it has been emphasized that besides oral and written sources, studies involving electronic and virtual cultural environments should be done. The old traditional perspective of Turkish folklore focusing on the village and the villagers should be abandoned, and new cultural areas should be examined with new perspectives and in cooperation with related disciplines.

Keywords: Bingöl, folk, folklore, bibliography.

Giriş

Halk biliminin (folklorun) bir bilim dalı olarak kabul edilmesi yakın zamanlara rastlamaktadır. XIX. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren bir bilim dalı olarak kabul edilen halk bilimi, XX. yüzyılın ortalarına kadar "halk" kavramını sınıf farklılıklarını esas alan bir toplum yapısına göre tanımlamıştır. Bu tanıma göre toplum üç tabakaya ayrılmış; halk, medeni ile ilkel gruplar arasında bir yerde görülmüştür. Halk kendisini medeni veya seçkin gören toplulukla yan yana veya ona yakın bir yerde yaşayan, seçkin topluluğun ilkel dönemlerine ait özelliklerini muhafaza eden daha alt seviyedeki bir topluluktur. Bu bakımdan seçkinler, illiklik dönemlerine ait niteliklerini köylü hayatı içinde yaşayan bu toplulukta bulabilirdi. Halk medeni toplumda okuma yazma bilmeyen, cahil, medeniyeti tam olarak elde edememiş kitle idi. Ancak ilkel ve vahşi olarak adlandırılan topluluktan da uzaktı. Bu tanıma göre halk daha çok köy ve köylüyü ifade etmekteydi (Ekici, 2015, s. 2-4). Tüm dünyada

olduğu gibi ülkemizde de halk ve halk bilimi çalışmaları son dönemlere kadar XIX. yüzyıl Avrupa'sının bu tanımına göre daha çok köy ve köylü üzerine yoğunlaşmıştır. Özellikle son yıllarda bilim, teknoloji ve ulaşım alanlarındaki gelişmelerin yarattığı endüstrileşme halk tanımını kökten değiştirmiş, halk biliminin inceleme alanını genişletmiş, alana yeni bakış açıları kazandırmıştır. Amerikan halk bilimci Alan Dundes'in XX. yüzyılın ikinci yarısında yaptığı yeni halk tanımı, halk ve halk bilimine yeni ve özgün bir bakış açısı getirmiştir. Dundes'a göre halk *"en azından ortak bir faktörü paylaşan herhangi bir insan grubunu ifade eder. Bu grubu birbirine bağlayan faktörün -ortak bir meslek, dil veya din olabilir- ne olduğu önemli değildir. Bundan daha önemli olan ise, herhangi bir sebebe bağlı olarak oluşan grubun kendisine ait olduğunu kabul ettiği bazı geleneklere sahip olmasıdır"* (1998, s. 143). Buna göre halk ortak bir faktörü paylaşan ve kendisine ait geleneklere sahip her türlü grubu kapsamaktadır. Bir aileden bir millete kadar genişleyen çok sayıda halk grubu vardır. Üstelik bu gruplar sadece köyde/kırsal alanda değil, büyük kalabalık kentlerde de bulunabilmektedir.

Dan Ben-Amos, Alan Dundes'in yaptığı halk ve buna göre yeniden biçimlenen halk bilgisi tanımına yeni nitelikler ekler. Ben-Amos halk bilgisi ürünlerinin sıradan olandan ayırıcı bazı özellikler taşıdığını düşünür ve bu ürünleri yaratıcılık ve estetik kaygıyı içeren bir sanat formu olarak görür: *"Folklor, belli zamanda meydana gelen aksiyondur. O artistik bir aksiyondur. O yaratıcılık ve estetik kaygıyı içine alır ve bunların her ikisi de kendilerinden sanat formlarında birleşmeye yüz tutarlar. Bu anlayışa göre folklor; sanata ait anlatım yoluyla oluşan karşılıklı bir sosyal etkilemedir. Bu iletişim, konuşma ve mimikle ilgili hareketlerin diğer tarzlarından farklıdır. Bu farklılık kültüre ait gelenekler seti üzerine kuruludur, o toplumun bütün üyeleri tarafından tanınır ve ona bütün toplum bağlanır ki bu durum folkloru iletişimin sanat olmayan formlarından ayırır"* (2006, s. 33). Ben-Amos'a göre gelişigüzel ortaya çıkan her ürün halk bilgisi olarak kabul edilemez. Halkın ortaya koyduğu ürünün halk bilimi tarafından incelenebilmesi için ürün, yaratıcılık ve estetik bir kaygı taşımalıdır. Aynı zamanda bu ürünler bağlı bulunduğu halk topluluğunun diğer üyeleri tarafından da kabul edilmelidir. Yeni tanımlamalarla köy veya kentlerde çok sayıda sosyal grubun/halkın folklorunun olduğu kabul edilmiş; son dönemlerde iyice daralan, kendini tekrar eden, geçmişin eskisi olarak görülen halk biliminin çalışma alanı zenginleşmiştir. Belli bir geleneğe sahip olan her grubun estetik bir kaygı taşıyan, sanatsal anlatım formuna sahip, grubun diğer üyeleri tarafından benimsenen soyut veya somut her türlü ürünü halk biliminin çalışma alanına dâhil edilmiştir.

Halk ve halk bilgisi kavramlarının yeni ve çağdaş tanım ve yorumları gözlerin kentlere çevrilmesini sağlamıştır. Değişim ve yenileşmelerin hızla yaşandığı kentler, yeni geleneklerin yaratıldığı, eski geleneklerin dönüştürüldüğü kültür mekânları hâline gelmiştir. İlk dönemlerde kentin folkloru yok ettiği düşüncesi zayıflamış, kentlerin yeni folklorik ürünlerin yaratım ve aktarım merkezleri olduğu kabul edilmiştir. Kentleşme gelenekleri değiştirmiş/dönüştürmüş, zamanın ihtiyaçlarına göre yeniden şekillendirmiştir. Kentler kültürel yapılarına uygun yeni kültür alanları yaratmıştır. Böylece uzun yıllar görmezlikten gelinen kent kültürü halk biliminin yeni ve zengin bir araştırma alanını oluşturmuştur. Halk bilimi çalışmalarında uzun yıllar sadece köye ve köylüye yönelik derlemelerin/incelemelerin yapılması, kent folklorunun ihmal edilmesi halk biliminin gelişmesini de olumsuz biçimde etkilemiştir. Özdemir'in de ifade ettiği üzere halk biliminin bıraktığı boşluklar farklı disiplinler tarafından doldurulmaya çalışılmıştır: *“Söz konusu kent-köy etkileşiminin kentte ve yerelde ortaya çıkardığı yeni durumlar, mekânlar, ürünler, uygulamalar, bilgi ve deneyimler, aktörler, hatta gelenekler de halk bilimcilerden çok farklı alanların uzmanlarına bırakılmış, bu durum da halk biliminin gelişmesini geciktirmiştir”* (Özdemir, 2017, s. 492). Bazı halk bilimciler kentlerdeki gelenekleri fark etmemelerine rağmen bu mekânlarda yeni gelenekler/ürünler üretilmeye/aktarılmaya devam etmektedir.

1. Bingöl Halk Bilimi Bibliyografyası

Kent kültürü ile ilgili çalışmalar uzun süre sosyologlara, eğitim bilimciler, sosyal antropologlara, tarihçilere, iletişim bilimcilere bırakılmış; halk bilimi çalışmaları köy ve belli yaşın üstündeki insanlarla sınırlandırılmıştır. Halk bilimi son derece geniş bir araştırma alanına sahiptir. Somut olan ve olmayan her türlü kültürel unsur, gelenek, uygulama halk bilimi tarafından araştırılmakta, incelenmektedir. Halk bilimi dil-anlatım, âşık-tekke ve anonim edebiyat ürünleri, hayatın geçiş dönemleri, bayramlar-törenler ve kutlamalar, inanmalar, çocuk oyunları, halk tiyatrosu, halk müziği, halk oyunları, giyim-kuşam ve süslenme, halk sanatları, halk mutfağı, halk hekimliği, halk mimarisi, halk hukuku gibi çok sayıda geleneği kendisine ait yöntem ve tekniklerle inceler. Bu kadar geniş bir araştırma alanına sahip olan halk bilimi, çok sayıda uzmanlık alanından da yararlanır. Tarih, coğrafya, sosyoloji, psikoloji, din bilimleri, antropoloji, hukuk, dilbilim, iletişim gibi çok sayıda bilim dalının verileri halk bilimi tarafından kullanılmaktadır. Halk bilimi ürünlerinin yaratım ve aktarım bağlamlarının dikkate alınarak yapılması gereken incelemelerde disiplinler arası yöntemlerin kullanılması kaçınılmazdır.

Bu çalışmada Bingöl halk bilimi ile ilgili yapılan çalışmaları içeren bir bibliyografya denemesi yapılmıştır. Bu konuda Ercan Çağlayan tarafından yapılan “*Bingöl Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi*” (2007) ile “*Bingöl Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi-II*” (2011) adlı çalışmalar genel itibarıyla Bingöl konulu tüm çalışmaları kapsayan denemelerdir. Ancak bu çalışmalardan sonra günümüze kadar Bingöl konulu çok sayıda çalışmanın yapıldığı görülmüştür. Bu bakımdan bu çalışmalarda yer almayan çok sayıda yeni çalışma mevcut makalede yer almaktadır. Çalışmanın diğer bir özelliği de Bingöl halk bilimi gibi özel bir alanı kapsamasıdır. Bingöl halk bilimi ile ilgili ulaşılabilen birincil ve ikincil derecedeki tüm çalışmalar bibliyografyaya dâhil edilmiştir. Bibliyografik verilerin oluşturulmasında yeni halk ve halk bilimi kavramları etrafında, halkın bulunduğu tüm mekânlarda (köy-kent) meydana getirilen, halk biliminin çalışmalarında yararlandığı, farklı disiplinler tarafından ele alınan çalışmalar da konuya dâhil edilmiştir. Böylece daha zengin bir bibliyografya elde edilmiştir. Buna göre Bingöl halk bilimi (folkloru) ile ilgili yapılan çalışmalar şunlardır:

1.1. Kitaplar-Kitap Bölümleri

- Akbulut, Yılmaz. (1995). *Bingöl Tarihi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Akdeniz, Hüseyin Abdullah. (2009). *Melekan Şeyhleri*. Malatya: İtaki Kitabevleri.
- Akyel, Recai. (1997). *Dünden Bugüne Solhan*. Antalya: Retma Matbaası.
- Alan, Suat. (2021). “Bingöl’de Gündelik Hayat -Boş Vakit Değerlendirme Faaliyetleri Üzerine Bazı Gözlemler-”. *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 93-108.
- Alay, Okan. (1996). *Kültür Dünyamızda Bingöl*. Ankara: Meg Yayınları.
- Alay, Okan. (2021). “Şehir, Sinema ve Kültür: Bingöl’ün Sinemaya Yansıması”. *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 323-338.
- Alpar, Güray. (2009). *Sosyal, Kültürel ve Tarihi Yönleriyle 4 Mevsim Bingöl*. Bingöl: Anadolu Matbaası.
- Arda, Akif. (2006). *Bütün Yönleriyle Çevlik Bingöl*. İstanbul: Doz Yayınları.
- Arık, Aydın. (2007). *Bingöl Fotoğraf Albümü*. Bingöl.
- Aşan, Muhammet Beşir. (1989). *Elazığ, Tunceli ve Bingöl İllerinde İskân İzleri (XI-XIII. Yüzyıllar)*. Ankara.

- Ayiş, Mehmet Şirin. (2022). *Bingöl ve Çevresinde Halidilik*. İlahiyat Kitap.
- Berdibek, Ömer. (2007). *Bingöl Şiirleri Antolojisi*. Ankara: Kişisel Basım.
- Bingöl Gençlik Araştırması*. (2018). (haz. Cihat Yaşaroğlu; Yunus Kaya; Mehmet Aslan). Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları.
- Bingöl İli Sosyal Analiz Çalışması*. (2016). (ed. Adem Solak). Ankara: Hegem Yayınları.
- Bingöl Yöresi Hikâyeleri*. (2009). (yay. haz. Mahmut Buyankara vd.), Ankara: YİSTOD.
- Bingöl, Muş/Varto Yörelerinde Ocaklar, Oymaklar ve Boylarla İlgili Araştırma Sonuçları*. (2010). (ed. Gıyasettin Aytaş). Ankara: Gazi Üniversitesi Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Merkezi.
- Bukan, İsmail. (2010). *Bingöl Atasözleri (Derlemeler)*. Ankara: Suresur Yayınları.
- Bulmuş, Ahmet. (2009). *Bingöl Çevlikte Yaşadılar*. Ankara.
- Çiftçi, Ferhat. (2021). "Dengbejler ve Bingöl'de Dengbejlik Gelenekleri". *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 281-294.
- Çiftçi, Ferhat. (2021). "Türkçe Şiirde Bingöl". *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 313-322.
- Döner, Naim. (2021). *Bingöl Âlimlerinden Mela İhsan El Hezarşahi'nin Fikir Dünyası ve Kur'an Konularına Yaklaşımı*. (ed. Hakan Can). Bingöl: Bingöl Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları.
- Ekonomik ve Sosyal Göstergeler: Bingöl*. (1998). Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü.
- Hamarat, Handan. (2021). "Gelenekten Geleceğe Bingöl Sofrası". *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 109-126.
- Irmak, Yılmaz. (2018). *Ben Anadolu'yum Ozan Hacı Gürhan Hayatı Sanatı ve Şiirleri*. İstanbul: Bingöl Belediyesi Yayınları.
- Karaca, Emin. (2021). "Bingöl Yöresi Zazaca Halk Kilamları". *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 263-280.
- Karasu, Doğan. (2004). *Bingöl'de Sosyal ve Kültürel Yaşam*. İstanbul: Sistem Mücellit.

Karasu, Doğan. (2007). *Bingöl Dengbejleri*. (ed. Behruz Sujadi; Ahmet Önal). İstanbul: Peri Yayınları.

Kaygalak, Metin; Ercan Çağlayan. (2021). "Bingöl Alevileri: Etnisite ve Dil, İnanç ve Ritüel". *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 53-72.

Kement, Üzeyir vd. (2018). *Gastro Kültür Bingöl*. İstanbul: Oğlak Yayınları.

Kıyılı Şeyh Selim Efendi'nin Divanı. (2007). (der. Molla Halis Selimefendigil). İstanbul: Kent Yayınları.

Konukçu, Enver. (1987). *Köroğlu'na Kadar Bingöl*. Ankara: Azerbaycan Kültür Derneği Yayınları.

Korkutata, Zeki. (2016). *Bingöl'de Dinî Hayat*. Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları.

Kurij, Seyidhan. (2002). *Waye Hot Birayun: Sanikan u Deyirane Çevliği ra*. İstanbul: Arya Yayınları.

Kurij, Seyidhan. (2014). *Deyiri Çevliği*. İstanbul: Nas Ajans Yayınları.

Önal, Hakan. (2021). "Örselenmiş Bir Kimlik Olarak Bingöl Çingeneleri ve İdare Etme Pratikleri". *Bingöl Dört Dağ İçinde*. (ed. Ercan Çağlayan). Van: Peywend Yayınevi, 73-92.

Özhan, Mevlüt. (1986). *Bingöl İli Folklor Alan Araştırması*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Say, Ahmet. (2007). *Güneşin Savrulduğu Yerden Bingöl Hikâyeleri*. İstanbul: Evrensel Yayınları.

Sever, Ramazan. (2008). *Karlıova İlçesinin Beşeri ve İktisadi Coğrafyası*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.

Soylu, Hasbi. (2003). *Şehir Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: Bingöl*. Erzurum: Aktif Yayınları.

Soylu, Hasbi. (2004). *Bingöl İli Turizm Coğrafyası*. İstanbul: Aktif Yayınevi.

Söylemez, Mahfuz; Abdullah Demir. (2014). *1550 Tarihli Tahrir Defterine Göre Çapakçur Livası Nüfus ve İskân*. Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları.

Şimşek, Halil. (2001). *Geçmişten Günümüze Bingöl ve Doğu Ayaklanmaları*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Temiroğlu, Ali. (1992). *Bingöl Dağı Güzel Köyüm: Türk Halk Kültüründen Bir Demet Deyişler*. İstanbul: İnanç Yayınları.

Yiğitbaş, M. Sadık. (1965). *Kiği ve Folkloru*. İstanbul: Hüsnütabiat Matbaası.

1.2. Tezler

Akbulut, Azize. (1976). *Bingöl Folkloru*. Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Akdemir, Elif. (2019). *Tüketim Kültürü ve Dönüşümüne Dair Sosyolojik Bir Değerlendirme: Bingöl Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Alay, Okan. (1996). *Kültür Dünyamızda Bingöl*. Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Alay, Okan. (2005). *Bingöl Masalları (İnceleme-Metin)*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Alp, Ahmet. (2022). *2006 Yılından Sonra Kurulan Yeni Üniversitelerin Kent-sel Değişim Üzerindeki Rolü: Bingöl Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Alpar, Güray. (2010). *Ankara'da Yaşayan Bingöllülerde Sosyal ve Kültürel Değişim*. Doktora Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Ankışhan, A. (2006). *Bingöl İli Masal ve Efsaneleri*. Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.

Ankışhan, Güler. (2007). *Bingöl İli Halk Edebiyatı*. Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Ankışhan, Güler. (2013). *Bingöl Geleneksel Kültüründe Evlenme*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Apuhan, Ferhat. (2017). *1974 Kıbrıs Barış Harekatı ve Bingöllü Kıbrıs Gazileri*. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Asna, Burçin. (2014). *Bingöl'de Zazaca Atasözlerinin Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Aygün, Muhsin. (2015). *Bingöl Yöresinde Kullanılan Zazaca Hayvancılık Kavramları*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Bazancir, Recai. (2010). *Bingöl Efsaneleri*. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Bor, Abdulkerim. (2014). *Bingöl Yöresi Zazaca Halk Türküleri*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Bor, Osman. (2022). *Geleneksellik ve Modernlik Arasında Gençlik: Bingöl Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Bor, Ş. (2014). *Bingöl İli Karhova İlçesi Aynık Köyü Monografisi*. Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Bural, Abdulnasır. (2019). *Tarihsel ve Kültürel Boyutlarıyla Bingöl'de Alelilik*. Yüksek Lisans Tezi. Şırnak Üniversitesi, Şırnak.

Butasım, Nebi. (2010). *Bingöl'deki Mimari Eserler*. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Çağlayan, Ercan. (2001). *Bingöl Tarihi ve Sosyo-Kültürel Yapısı*. Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Çağlayan, Ercan. (2008). *Bingöl (Çapakçur) ve Çevresinde Ermeni-Müslüman İlişkileri (1856-1914)*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Çakar, B. (2014). *Bingöl Folkloru*. Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Çiftçi, Metin. (2013). *Konuşmanın Etnografyası Kuramı Bağlamında Zazaca Kalıplaşmış Sözcükler (Bingöl Örneği)*. Doktora Tezi, Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Dağılma, İbrahim. (1997). *Bingöl Halk Hikâyeleri ve Masalları*. Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Dağistanlı, Kader. (2007). *Mimarsız Mimarlık ve Bingöl, Kiğı, Alagöz Köyü Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Dolgun, Rıdvan. (2015). *Genç Zıkte Yöresi Günlük Hayatta Kullanılan Araç-Gereçlerle İlgili Terimler ve Anlamları*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Durumlu, Abdulgani. (2018). *Bingöl İli Adaklı İlçesi Halk İnanışları*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Duymaz, Ali. (1989). *Bingöl Efsaneleri (İnceleme-Metinler)*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Eprem, Mesut. (2019). *Bingöl Halk Hekimliği*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Erdoğan, Serkan. (2015). *Yazılı ve Arkeolojik Verilere Göre M. Ö. II. ve I. Bin Yılda Tunceli ve Bingöl Bölgesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Erdoğan, Hatip. (2015). *Genç Çevresine Ait Masallar: Metin-İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Gökalp, Büşra. (2018). *Bingöl Masallarında -Seçilmiş Örneklerde- Sembolik Masal Çözümlemeleri*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Gündoğdu, Gülsüm. (2021). *Bireylerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Bingöl İlinin Markalaşma Algısının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Gürsu, Sedat. (2017). *Bingöl/Kiğı Yöresi Masal Örnekleri ve Tahlili*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Hamarat, Handan. (2017). *Bingöl Alevi Toplumunda Halk Kültürü Unsurları*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Hansu, Remzi. (2007). *Sünnette ve Geleneğimizde Cenaze Merasimlerinin Birbirine Uygunluğu Meselesi (Bingöl Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Karaaslan, Zihni. (1976). *Bingöl Masalları*. Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Karaca, Behset. (1991). *1518 Tarihli Tahrir Defterine Göre Kiğı Sancağı*. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Karaca, Emin. (2019). *Bingöl Yöresi Zazaca Türkülerde İnsan Unsuru*. Yüksek Lisans Tezi. Bingöl Üniversitesi, Bingöl.

Kayalak, Sevda. (1995). *Bingöl Folkloru*. Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır.

Kayman, Faruk. (2011). *Bingöl'de Anlatılan Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.

Levent, Lamia. (2004). *Bingöl Merkez ve Merkeze Bağlı Köylerde Ziyaret ve Ziyaret Yerleri*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Namlı, Gülten. (1982). *Bingöl-Kurudere Köyü Folkloru*. Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Öger, Adil. (2021). *Modernleşme Sürecinde Doğum, Sünnet, Evlilik ve Ölüm Adetlerinde Değişmeler: Bingöl İli Solhan İlçesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.

Öztürk, Beyda. (2009). *Bingöl İli Örnekleminde Çekirdek ve Geniş Aile Yapılarında Anne-Çocuk İlişkilerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Pesen, Ömer Faruk. (2001). *Bingöl Sahasından Derlenen Folklor Ürünleri*. Lisans Tezi. 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Şimşek, Halil. (1999). *Cumhuriyetten Sonra Bingöl*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Tiryaki, Sırrı. (2008). *Bingöl Eskiçağ Tarihi*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

1.3. Makaleler

Acar, Abdurrahman. (2008). "Osmanlı Belgelerine Göre XX. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Kiğı Kazasından Bir Kesit". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 133-136.

Alay, Okan. (2007). "Bingöl'de Evlenme Adetleri Üzerine Bir İnceleme". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 87-112.

Alay, Okan. (2008). "Bingöl'de Evlenme Adetleri Üzerine Bir İnceleme II". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 105-124.

Alay, Okan. (2016). "Bingöl'de Evlenme Âdetleri", *Turkish Studies -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11/4, 67-90.

Alay, Okan. (2017). "Bingöl Masallarında Yapı ve Muhteva Özellikleri ". *Diyaletolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 31-49.

Alay, Okan. (2019). "Bingöl ve Tunceli Yöresinde Yaşayan Şafii ve Alevilerde Nazar ve Uğurla İlgili İnanış ve Uygulamalar ". *Folklor-Edebiyat*, 25/98, 327-338.

Alay, Okan. (2022). "Bingöl'de 'Deyîrbazî'/Halk Şairliği Geleneği ve Rençber Ezîz'in Gelenekteki Rolü". *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10/3, 1177-1190.

Aldan, Mehmet. (1992). "Bingöl". *Türk Dili Dergisi*, 486.

Alpar, Melek. (2013). "Bingöl Ağzı ve Folkloru Üzerine Bir İnceleme". *Turkish Studies -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8/4, 53-65.

Alptekin, Ali Berat. (1993). "Bingöl Efsanelerinin Türk Efsaneleri İçindeki Yeri". *Türk Kültürü*, 368, 754-762.

Apak, Hıdır. (2016). "Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Tanrı Algısı: Bingöl Üniversitesi Örneği". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6/11, 219-230.

Apuhan, Ferhat. (2016). "Kıbrıs Meselesi ve Bingöllü Kıbrıs Gazileri'nin Nazarıyla 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı-I". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3/1, 35-66.

Apuhan, Ferhat. (2017). "Kıbrıs Meselesi ve Bingöllü Kıbrıs Gazileri'nin Nazarıyla 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı-II". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3/2, 23-51.

Arpa, Abdulmuttalip. (2014). "Bingöl'de Medreseler ve Müderrisler". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 29-42.

Asna, Burçin. (2015). "Bingöl'de Konuşulan Zazaca Atasözlerine Çevre Kültürlerin Etkisi". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 41-62.

Aşan, Muhammed Beşir. (1987). "I. Dünya Harbinde Çapakçur (Bingöl) Savunması ve Şehitlik Abideleri". *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 1, 51-55.

Avcı, Vedat. (2017). "Bingöl İlinde Nüfus ve Yerleşmelerin Yükselti Basamaklarına Göre Dağılışı". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7/13, 201-222.

Ayış, Mehmet Şirin. (2016). "Şeyh Ahmed Çapakçurî ve Mektupla İrşad Örneği". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3/1, 11-34.

Ayış, Mehmet Şirin. (2017). "Bingöl Hâlidî Geleneğinin Medrese Boyutu". *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5/10, 71-94 .

Ayış, Mehmet Şirin. (2018). "Bingöl Halidî Şeyhlerinin Osmanlı Rus Savaşı İle Birinci Dünya Savaşı'nda Gösterdikleri Yararlılıklar". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 5/1, 29-48.

Ayış, Mehmet Şirin. (2018). "Bingöl ve Çevresinde Halidîliğin Yayılmasında Etkili Olmuş Sufi Şahsiyetler". *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11, 183-208.

Ayış, Mehmet Şirin. (2019). "Bingöl'de Bir Tasavvuf Ailesi Melekan Şeyhleri". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 6/1, 31-54 .

Baluken, Yusuf. (2007). "Eyyübiler Devrinde Bingöl". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 41-53.

Baluken, Yusuf. (2008). "Eyyubiler Devri Şairi İbnu'n-Nebih El-Mısri'ye Ait Çapakçur Şiiri, Edisyon Kritiği ve Tercümesi". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 97-104.

Baş, Yaşar. (2011). "Çapakçur (Bingöl), Genc ve Kiği Çevresinde Bayındırlık Çalışmaları". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/1, 117-137.

Baş, Yaşar. (2011). "Kiği Demir Madeni ve Humbarahanesi". *Turkish Studies –International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6/4, 409-430.

Baş, Yaşar. (2022). "Çapakçur (Bingöl) İsfahan Bey Camii ve Zaviyesi Vakfi". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 342-363.

Baş, Yaşar; Vedat Avcı. (2021). "Bingöl'ün Tarihi Çevre ve Şehircilik Bakımından Gelişimi". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 11-62.

Bayhan, Ahmet Ali. (2007). "Bingöl/Genç İlçesi Sürekli Köyü'ndeki Kuba Kümbeti'ne Ait Bir Kitabe ve Düşündürdükleri". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 13-19.

Bor, Adil. (2014). "Sözlü Tarih Bağlamında Az Aşiretinde İlmî ve Dinî Hayat". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 89-102 .

Bulmuş, Ahmet. (2010). "Bingöl Halk Oyunları Çıkışı". *Ankara Binyar Dergisi*, 1.

Bulukgiray, İsa. (2021). "Bingöl Zaza Köylerinden Emtağ'da Kullanılan Lakaflar Üzerine Bir İnceleme". *Bingöl Araştırmaları Dergisi* , 7/2, 61-95.

Butasım, Nebi. (2016). "Bingöl 'Arakonak' Halçalarından Bazı Örnekler". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3/1, 87-98.

Butasım, Nebi. (2020). "Bingöl Ilıcalar İcpınar Köyü Mezar Taşları". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 7/1, 43-74.

Buyankara, Mahmut. (2015). "Osmanlı'nın Son Döneminden Günümüze, Bingöl'de Eğitim Faaliyetlerine Kısa Bir Bakış (Sorunlar ve Öneriler)". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 81-98.

Buyankara, Mahmut. (2016). "Bingöl Ailesinde Sosyal Değişme". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 2/2, 73-86.

Çağlayan, Ercan. (2007). "Bingöl Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 67-85.

Çağlayan, Ercan. (2008). "I. Dünya Savaşında Çapakçur". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2/3, 65-75.

Çağlayan, Ercan. (2008). "Osmanlı Hâkimiyetinde Çapakçur ve Çevresinde İktisadi Hayat". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 73-96.

Çağlayan, Ercan. (2008). "Osmanlı Toplumunda Bir Arada Yaşama Sanatı: Çapakçur'da Açılan Ermeni Mektebine Dair Belgeler". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 137-142.

Çağlayan, Ercan. (2011). "Bingöl Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi II". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/1, 149-166.

Çağlayan, Ercan. (2015). "Kiği'dan Bir Portre: Hüseyin Avni Ulaş (1887-1948)". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 9-18.

Çapak, Halis. (2007). "Cumhuriyet Dönemi Bingöl'den Yetişmiş Bir Aydın: M. Sadık Yiğitbaş/Hayatı ve Eserleri Üzerine". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 121-129.

Çapak, İbrahim. (2008). "Bir Arşiv Belgesi Çerçevesinde I. Dünya Savaşı Yıllarında Bingöl'ün Oğnut Nahiyesi Üzerine Bazı Düşünceler". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 25-33.

Demir, Abdullah. (2007). "Belgelerle Genç ve Çapakçur'da Sağlık Sorunları". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 145-154.

Demir, Abdullah. (2008). "Belgelerle Pilten Bey (Balaban) Camii ve Vakfı". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 45-71.

Demir, Abdullah. (2008). "Belgelerle İsfahan Bey Camii ve Zaviyesi Vakfı". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2/3, 39-50.

Demir, Abdullah. (2008). "Genç Kale Camisi ile Solhan Mizgeft Camisi Hakkında Bazı Notlar". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2/3, 57-60.

Demir, Abdullah. (2008). "İsfahan Bey Camisi". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 125-132.

Elaltuntaş, Ömer Faruk. (2021). "Bingöl'de Avcılık Geleneği ve Avcı Fıkraları". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 7/2, 27-59.

Erpolat, Mehmet Salih. (2006). "Çapakçur Kanunnamesi Hakkında Bir Değerlendirme". *Kamu Hukuku Arşivi Dergisi*, 9/2, 105-109.

Erpolat, Mehmet Salih. (2008). "Kiği Sancağının Tarihi Coğrafyası". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2/3, 11-37.

Ertekin, Mehmet Zahir; Nebi Butasım. (2018). "Bingöl Genç (Sebeterias ?) Kalesi". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8/16, 113-126.

Gider, Mahmut. (2018). "Kişili Şeyh Selim Efendi'nin Dünya Algısı". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 5/1, 9-28.

Gülensoy, Tuncer. (1984). "Tunceli, Bingöl ve Diyarbakır Yörelerindeki Boy, Soy, Oymak ve Aşiret Adları Üzerine". *Türk Dünyası Araştırmaları*, 28, 134-156.

Gümüşsoy, Emine; Yonca Özege. (2021). "Erzurum Vilayet Salnameleri'ne Göre Kiği Kazası ve Eğitim (1870-1900)". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 7/2, 7-26.

Güngör, Yıldırım. (2003). "Bingöl: Bin Ayıp". *Atlas*, 6/123, 191-194.

Irmak, Yılmaz. (2015). "Bingöl Halk Oyunları". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 2/1, 55-74.

Irmak, Yılmaz. (2016). "Bingöl Geleneksel Çocuk Oyunları". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3/1, 67-86.

Irmak, Yılmaz. (2016). "Doğumdan Ölümüne Bingöl Geçiş Dönemleri İnanç ve Uygulamaları". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 113-132.

Irmak, Yılmaz. (2016). "Mitten Efsaneye Bir Halk Oyunu: Bingöl Kartal Oyunu". *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*, 6/10, 90-105.

Irmak, Yılmaz. (2017). "Bingöl'de Nazar İnanç ve Uygulamaları". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3, 65-78.

Irmak, Yılmaz. (2018). "Bingöl Halk Hekimliği". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 5/1, 49-73.

Irmak, Yılmaz. (2018). "Bingöl Halk İnançları ve Uygulamaları". *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 17, 191-222.

Irmak, Yılmaz. (2018). "Bingöl'de Bulunan Türbeler ve Ziyaret Yerleri". *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/6, 899-914.

Irmak, Yılmaz. (2019). "Bingöl Mutfak Kültürü ve Gastronomi Turizmi". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 6/1, 111-144.

Irmak, Yılmaz; Handan Hamarat. (2018). "Bingöl Aleviliğinde Dedelik Musahiplik Düşkünlük ve Cem". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 211-232.

İşbir, Cemil. (1938). "Bingöl'ün Tarih ve Coğrafyası", *Altan*, 36-38.

Karaca, Emin. (2019). "Bingöl Yöresi Zazaca Halk Türkülerinin Yapı, Konu ve Egzi Bakımından Tasnifi". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 5/2, 83-116.

Kaya, Mehmet; Bilal Akan. (2019). "Cumhuriyet Dönemi Eğitim Öğretiminin Gelişmesi ve Tarih Eğitiminde Bingöl Örneği". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 5/2, 9-20.

Kayman, Faruk; Nurullah Esendemir. (2018). "Bingöl Yöresinden Derlenen Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 5/1, 75-92.

Kızıloğlu, Semiha; Ersin Karakaya. (2019). "Bingöl İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Bingöl İli Sakinlerinin Kırsal Turizm Algılamaları". *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 21/2, 257-266.

Koç, Yunus. (2002). "1553 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre XVI. Yüzyıl Ortalarında Kiği Sancağındaki Yerleşme". *Türk Kültürü*, 417, 285-404.

Koç, Yunus. (2004). "XVI. Yüzyılın İlk Yarısında Kiği Sancağında İskân ve Toplumsal Yapı". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 16, 129-156.

Koçibar, Ahmet. (2001), "Bingöl Seyahatnamesi". *Bingöl İli ve İlçeleri Yardımlaşma Derneği Yayın Organı*, 8/8.

Köse, Muhammed. (2016). "2688 Numaralı Palu Nüfus Defterine Göre 1841 Yılında Sivan Nahiyesinin Demografik ve Sosyal Yapısı". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 2/2, 87-128.

Lynch, Henry Finnis Blossse. (2017). "XIX. Yüzyıl Seyyahlarından Henry Finnis Blossse Lynch'in 'Armenia: Travels And Studies' Adlı Eserinin Bingöl Bahsinin Tercümesi". (çev. Vural Öntürk). *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 4/1, 81-102.

Mırçık, Ali Murat; İlkay Yıldız. (2021). "Yerel Basında Covid-19 Haberlerinin Ele Alınış Biçimi: Bingöl Online Örneği". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 115, 280-297.

Narin, İsmail. (2014). "Bingöl Medreselerinde Fıkıh Eğitimi", *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 9-28.

Özdemir, Muhittin. (2006). "Şafii Mezhebinin Doğu Anadolu Ayağı ve Bingöl Örneği". *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 7, 343-364.

- Öztürk, Ekrem. (1966). "Bingöl Türküsü". *Bingöl Dergisi*, 3/7.
- Pamuk, Bilgehan. (2011). "XIX. Yüzyılda Çapakçur (Bingöl) ve Yöresinde Ekonomik Faaliyetler: Madencilik ve Yaygın İş Kolları". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1/1, 103-116.
- Polat, Rıdvan; Uğur Çakılıoğlu; Fatih Satıl. (2013). "Traditional uses of medicinal plants in Solhan (Bingöl-Turkey)". *Journal of Ethnopharmacology*, 148, 951-963.
- Sağlam, Nevzat. (2019). "XVII. Yüzyılın Ortalarında Kiğı Sancağında İskan ve Toplum Yapısı". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 590-631.
- Samuk, Hidayet. (2017). "Servi Bölgesi ve Köyleri". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 4/1, 9-40.
- Samuk, Hidayet. (2017). "Servi Bölgesi Zazacasına Ait Kalıplaşmış Sözlere İlgili Bir Derleme Çalışması". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 4/1, 41-56.
- Samuk, Hidayet. (2020). "Evlenme Âdetleri Üzerine Bir İnceleme: Servi Bölgesi Örneği". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 7/1, 7-25.
- Sever, Ramazan. (2008). "Karlıova'nın Eko-Turizm Potansiyeli". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2/3, 77-87.
- Sevin, Veli. (2007). "Bingöl: Türkiye Arkeolojisinin Az Keşfedilmiş Bir Yöresi". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 9-12.
- Soylu, Hasbi. (2008). "Tarihte Önemi Azalan Yerleşmelere Bir Örnek: Kiğı". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 17, 87-110.
- Soylu, Hasbi. (2009). "Bingöl'de Hızlı Şehirleşmeden Kaynaklanan Çevre Sorunları". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13/1, 87-104.
- Söylemez, İdris. (2019). "Kiğılı Şeyh Selim Efendi'nin Şiirlerinde Hz. Peygamber Sevgisi". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 6/1, 9-30.
- Söylemez, Mehmet Mahfuz. (2007). "Erzurum Vilayet Salnamelerine Göre Osmanlı'nın Son Döneminde Kiğı Kazası". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 21-39.
- Söylemez, Mehmet Mahfuz. (2008). "Genç Sancağı Mutasarrıfı İbrahim Kamil Paşa". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/2, 13-23.
- Söylemez, Mehmet Mahfuz. (2008). "Solhanlı Bir Âlim: Ardüşen Müftüsü Molla Hasan". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2/3, 123-124.

Süt, Abdulnasır. (2014). "Bingöl'deki Sosyal ve Siyasal Yaşamın Dini ve Ahlaki Açından Değerlendirilmesi". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 73-88.

Şaroğlu, Fuat. (1983). "Bingöl Dağı ve Öyküleri". *Yeryuvarı ve İnsan*, 8/3, 3-4.

Tatlı, Halim. (2014). "Bingöl Üniversitesi Öğrencilerinin Bingöl Ekonomisine Katkısı". *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4/7, 79-94.

Tekışık, Hüseyin Hüsnü. (2005). "Gönlümü Yayla Yaptım Bingöl İnsanlarına". *Çağdaş Eğitim*, 30/325, 1-5.

Tokuş, Ömer. (2007). "Güzeldere Mezar Taşları Üzerine". *Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 1/1, 113-119.

Tokuş, Ömer. (2016). "Temran Köyü Camii, Çeşme Kitâbesi İle Mezar Taşları". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 2/2, 9-30.

Tuncel, Metin. (1992). "Bingöl." *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt VI, İstanbul: 183-184.

Yaşar, Mehmet Emin; Kadir Gökoğlan; Meryem Kök. (2022). "Üniversite Öğrencilerinin Kent Ekonomisine Katkısı: Bingöl Üniversitesi Örneği". *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6/1, 13-37.

Yazıcı, Tahsin. (1991). "Eski Bingöl'de Mevsimler ve İnsanlar". *İl İl Büyük Türkiye Ansiklopedisi*, İstanbul.

Yıldız, İlkay. (2022). "Küresel Salgının Yerel(e) Etkisi: Bingöl Yerel Gazeteleri Örneği". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 8/2, 7-25.

Yılmaz, Erol. (2017). "Tarihsel Süreçte Bingöl Yerel Basını ve İşlenen Benzer Problemlere Dair Bazı Tespitler (1983-2016)". *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 3/2, 79-96.

Yuvaç, Piran. (1976). "Bingöl". *Bingöl Dergisi*, 16.

1.4. Bildiriler

Abdulcelil, Tarık. (2014). "Bingöl Tarihi ile İlgili Bazı Notlar". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 291-294.

Acar, Abdurrahman. (2014). "Bingöl ve Çevresinde İslam Dininin Yayılışı". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 19-27.

Acar, Abdurrahman. (2014). "Klasik İslam Tarihi Kaynaklarına Göre Bingöl ve Çevresi". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 189-195.

Alay, Okan. (2013). "Bingöl'de Sosyal Yaşamın Çeşitli Dönemleriyle İlgili Halk İnanışları". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 317-329.

Altaş, Nurullah. (2014). "Bingöl ve Çevresinde Yaygın Din Öğretimi Üzerine Değerlendirmeler". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 711-718.

Anık, Mehmet. (2014). "Engelli Ailelerin Sosyo-Kültürel ve Sosyo-ekonomik Durumları: Bingöl İli Örneği", *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 421-437.

Atalay, Fatih. (2014). "Bingöl Adına Kurulan Derneklerimiz ve BİNDEF". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 593-600.

Atalay, Talip. (2014). "Diyar-ı Bekir Vilayet Gazetesinde Çıkan Çapakçur ve Genç". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 109-115.

Ayış, Mehmet Şirin. (2017). "Bingöl ve Çevresinde Halidilik". *Mevlânâ Hâlid-i Bağdadî ve Halidiliğin Bingöl Çevresi Üzerindeki Etkisi (Ulusal Sempozyum)*, Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 4-5 Mayıs, Bingöl, 263-302.

Baş, Yaşar. (2014). "Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Çapakçur Kazası'nda İmar Faaliyetleri (1866-1916)". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 17-26.

Bayram, Ali, (2014). "Bingöl Esnaf- Sanatkârların Sorunları". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 791-797.

Bayram, Kahraman. (2014). "Gurbetteki Bingöllüler: İstanbul'a Göç Eden Bingöllülerin Sosyo-Ekonomik Sorunları". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 575-591.

Beki, Abdulaziz. (2014). "Klasik Medrese Geleneğinin Bingöl'ün Sosyo-Kültürel Yapısına Katkısı". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 673-710.

Bingöl, Abdülkerim; Mehmet Faruk Araz. (2017). "Bingöl'de Halidilik 'Mele Azin Ailesi'. *Mevlânâ Hâlid-i Bağdadî ve Halidîliğin Bingöl Çevresi Üzerindeki Etkisi (Ulusal Sempozyum)*, Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 4-5 Mayıs, Bingöl, 311-340.

Bulut, Halil İbrahim. (2014). "Bingöl Aleviliği: Sancak Bölgesi Bağlamında Bir İnceleme". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 565-573.

Bulut, Halil İbrahim. (2016). "Sosyal Barış ve Kardeşlik Bağlamında Bingöl Aleviliği". *Cumhuriyet Döneminde Bingöl Sempozyumu*, (1-3 kasım 2014), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 119-124.

Butasım, Nebi. (2012). "Zaza Sanatı-Bingöl Örneği". *II. Uluslararası Zaza Tarihi ve Kültürü Sempozyumu*, (4-6 Mayıs 2012). Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 426-433.

Butasım, Nebi. (2013). "Ortaçağ ve Sonrası Bingöl'deki Tarihi Eserler". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 437-458.

Butasım, Nebi. (2015). "Bingöl Tarihi Eserleri ve Turizm Ekonomisine Kazandırılması". *3. Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı*, Bingöl, 563-570.

Çağlayan, Ercan. (2012). "Hükümet Merkezi'nden Perifeleşmiş Bir Köye: Genc". *2. Sosyal Bilimler Genç Araştırmacılar Sempozyumu*, (24-25 Nisan 2010), Diyarbakır, 36-50.

Çağlayan, Ercan. (2013). "Osmanlı'nın Son Döneminde Çapakçur ve Çervresinde Demografik Yapı (1880-1914)". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 459-472.

Çağlayan, Ercan. (2014). "Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Çapakçur ve Kiğı Ermenilerinin Din Özgürlüğüne Bir Bakış". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 235-250.

Çağlayan, Ercan. (2014). "Osmanlı'nın Son Döneminde Kiğı'da Eğitim (1869-1909)". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 173-188.

Çapak, Halis. (2014). "Bingöl'ün Tarih ve Kültürel Mirası Üzerine". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 357-367.

Çapak, Halis. (2014). "Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Rusların Birinci Dünya Savaşı Sırasında Bingöl ve Çevre İllerde Yaptıkları Zulümler. *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 273-290.

Çapak, İbrahim. (2014). "Sicil-i Ahval Kayıtlarına Göre Bingöl Uleması". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 145-172.

Çiftçi, Ferhat. (2013). "Bingöl Şiirleri Antolojisi'ne Eleştirel Bir Bakış". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 555-562.

Demir, Abdullah. (2013). "XIX. Yüzyılda Göynük (Karlıova)'ün İdari ve Sosyal Yapısı". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 375-387.

Demir, Abdullah. (2014). "18. ve 19. Yüzyıllarda Çapakçur Sancağı ve İdari Yapısı". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 27-42.

Demir, Abdullah. (2016). "Bingöl ve Çevresinde Kaybolan Tarihi Varlıklar, Vakıflar". *Cumhuriyet Döneminde Bingöl Sempozyumu*, (1-3 Kasım 2014), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 33-58.

Döven, M. Said. (2014). "Kent Rekabetçiliği Küçük Ölçekli Kentler İçin Ne Anlama Gelmektedir? Bingöl Örneği". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 121-131.

Duymaz, Ali. (1992). "Bingöl'de I. Dünya Savaşı'na Bağlı Olarak Teşekkül Eden Efsaneler". *Türk Kültür ve Siyasi Tarihi İçinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Sempozyumu*, (30 Nisan-1 Mayıs), Ege Üniversitesi, Kayseri.

Ekici, Gazi. (2014). "Engellilik ve Bingöl'de Engellilere Yönelik Hizmetler". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 455-468.

Ensari, Abdurrahman. (2014). "Bingöl'de Taziye Geleneği". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 375-383.

Erpolat, Mehmet Salih. (2014). "1550 Tarihli Mufassal Tahrir Defterine Göre Çapakçur Sancağı". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 83-98.

Ertan, Mustafa Hakkı. (2014). "18-19. Yüzyılda Bingöl'de İlköğretim Mekteplerinin Eğitim Sosyolojisi Açısından Değerlendirilmesi". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 129-143.

Fidan, Hafsa. (2014). "Şehirleşme Sürecinde Kadınların Katılımı -Bingöl Örneği-", *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 611-616.

Gülensoy, Tuncer. (1984). "Elazığ-Bingöl ve Tunceli İlleri Yer Adlarına Bir Bakış". *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, (11-13 Eylül 1984), Ankara: 149-156.

Haksal, Ali Haydar. (2014). "Tarih Coğrafya Lügati'nde Geçen Bingöl ve Çevresine Ait Yer İsimleri, Anlamları ve Konumları". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 37-41.

Haksal, Ali Haydar. (2016). "Kiği-Yayladere Bölgesi Psiko-Sosyolojik Değişim ve Dönüşümler". *Cumhuriyet Döneminde Bingöl Sempozyumu*, (1-3 Kasım 2014), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 59-64.

Işık, Ayhan. (2014). "Meşihat Arşivi Belgeleri Işığında Çapakçur Uleması". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 189-226.

İbrahim Çapak. (2014). "Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Bingöl". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 197-208.

Kalafat, Yaşar. (2014). "Bingöl ve Yöresi Örnekleri İle 'Cini Başına Çıkmak' Deyimine Dair". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 617-632.

Kalafat, Yaşar. (2014). "Bitlis-Bingöl Yöresi Gönül Eriği ve Üryanlık". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 165-169.

Karaarslan, Cuma. (2014). "Bingöl İli Üzerine Bir Çalışma". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 831-865.

Kaya, Mehmet. (2014). "Cumhuriyet Arşiv ve Vesikaları Işığında Bingöl-Bingöl Vilayetinin Kurulması ve İdari Yapısının Düzenlenmesi-". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediye

yesi Yayınları, 231-238.

Keçe Türker, Seher; Şeyma Keçe. (2013). "Bingöl'de Çoban Kaval Sürü Üçlemesi". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 519-526.

Korkutata, A. Nasır. (2014). "Kiğı Humbara ve Gülle Dökümhanesi", *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 369-376.

Korkutata, Zeki. (2014). "Bingöl Halkının Sosyal Hayatta 'Din Tutumları' Üzerine". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 781-789.

Levent, Lamia. (2014). "Bingöl Örneğinde Kadın Dindarlığının Tezahürleri", *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 659-672.

Levent, Lamia. (2014). "Kutsalın Tezahür Biçimi ve Kutsalla Kurulan Bir İlişki Biçimi Olarak Ziyaret Fenomeni". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 273-292.

Muslu, Ramazan. (2014). "Bingöllü Bir Halidî Şeyhi: Şeyh Ahmed Çabakçuri". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 125-137.

Oflaz, Kenan. (2013). "Bingöl Çobanlarının Başka Köye Gelin Giden Suna'sı". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 527-536.

Oymak, İskender. (2005). "Elazığ, Tunceli ve Bingöl Çevresinde Misyonerlik Faaliyetleri". *Dinler Tarihçileri Gözüyle Türkiye'de Misyonerlik Sempozyumu*, (01-02 Ekim 2005), Ankara: Türkiye Dinler Tarihi Derneği, 121-131.

Oymak, İskender. (2014). "Bingöl'de Misyonerlik Faaliyetleri". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 293-308.

Öğmen, Mesut. (2014). "Osmanlı Arşiv Kaynaklarına Göre Bingöl ve Civarı Aşiretlerin Genel Yapısı". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 85-100.

Özdemir, Muhittin. (2014). "Bingöl'de Dinî Hayatın Bir Parçası Olarak Mezhep Olgusu". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 249-271.

Özdemir, Şuayip. (2013). "Bingöllü İslam Âlimlerinden Yusuf Harputî". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 389-392.

Sağlam, Nevzat. (2014). "5152 Nolu H.1052/M.1642 Tarihli Maliyeden Müdevver Deftere Göre Kiğı ve Köylerinde İskân ve Nüfus". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 295-346.

Sevin, Selçuk. (2014). "Adaklı İlçesi/Karer Bölgesi'ndeki Sütlüce Köyü Babamansur Kür Hüseyin Dergâhın Postnişi Pir Selçuk Sevin Dede'nin Sunum Bildirisidir". *Geçmişten Günümüze Alevilik, I. Uluslararası Sempozyumu*, Bingöl: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 1, 38-58.

Soylu, Hasbi. (2014). "Bingöl İlinin Turizm Potansiyeli". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 227-230.

Söylemez, Mehmet Mahfuz. (2014). "Arşiv Belgeleri Işığında Osmanlı'nın Son Döneminde Arakovak (Girvas) Beldesi". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 251-259.

Söylemez, Mehmet Mahfuz. (2014). "Bitlis Vilayet Salnamelerine Göre Ginç Sancağı". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 61-81.

Suna, Metin. (2014). "Bingöl'deki Eğitim Düzeyi". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 735-780.

Süt, Abdulnasır. (2013). "Bingöl'deki Sosyal ve Siyasal Yaşamın Dini ve Ahlaki Açından Değerlendirilmesi". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 305-316.

Taşğın, Ahmet. (2014). "Bingöl ve Çevresi Alevileri". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 229-235.

Taşkesen, Abdullah. (2016). "Cumhuriyet Dönemi Toplumsal Değişim (Bingöl İli Örneği)". *Cumhuriyet Döneminde Bingöl Sempozyumu*, (1-3 Kasım 2014), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 125-139.

Tekin, Rahmi. (2013). "Bitlis Vakfiye Kayıt Defterine Göre Bingöl Vakıfları". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 365-373.

Tektaş, Şevket. (2014). "Bingöl İlinin Tarihteki Yeri, Tarihsel Gelişimi, Coğrafi Yapısı, Kent Yapısı ve Ekonomisi". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 347-350.

Tiryaki, Sırrı. (2014). "Tarih Öncesi Dönemlerden Urartulara Bingöl". *Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokyumu*, (1-2 Ağustos 2009), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları, 239-252.

Top, Mehmet. (2014). "Bingöl'deki Mimari Yapı Üzerine Bir Değerlendirme". *I. Bingöl Sempozyumu*, (10-11 Haziran 2006), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 171-194.

Tuğa, Behçet. (2013). "Osmanlı Devleti'nin Son Döneminde Bingöllü Memurlar (1879-1909)". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 401-412.

Uslu, Tolga. (2014). "Göçün İtici Unsurlarından İşsizliğe Bingöl'den Bakış". *II. Bingöl Sempozyumu*, (25-27 Temmuz 2008), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları, 351-356.

Yıldırım, Farız. (2013). "Tablolaştırılmış Bir Taşra Öyküsü: Bingöl Çobanları Şiiri". *III. Bingöl Sempozyumu*, (17-19 Eylül 2010), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 537-534.

Yıldırım, Farız; Bilgütay Dursunoğlu. (2012). "Ad Alınır mı Verilir mi? Bingöl'deki Soyadları Bağlamında Bir Çalışma". *II. Uluslararası Zaza Tarihi ve Kültürü Sempozyumu*, (4-6 Mayıs 2012). Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 792-811.

Yüksel, Alaaddin; Abdulvahap Baydaş; Ali Rıza Kurtaran. (2012). "Bingöl Yöresinde Yaşayan Zazalarda Yaylacılık Geleneği". *II. Uluslararası Zaza Tarihi ve Kültürü Sempozyumu*, (4-6 Mayıs 2012). Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları, 603-611.

2. Sonuç

Halk bilimi ilk olarak sözlü kültür ortamında yaratılmış ve aktarılmıştır. Sözlü kültür ürünlerinin yazıya geçirilmesi ve yeni ürünlerin yaratılması yazılı kültür ortamına geçişi sağlamıştır. XX. yüzyılın başlarından itibaren radyo, sinema, televizyon, telefon ile elektronik kültür ortamında varlığını sürdüren halk bilimi ürünleri XXI. yüzyıla beraber internetle birlikte sanal bir dünyada yer almaya başlamıştır. Sözlü ve yazılı gelenekler sanallaşarak çeşitli değişim/dönüşümler yaşamış, yeni bir inceleme alanı doğurmuştur. Halk biliminin sözel kültür ile başlayan serüveni en son aşamada sözelliğine

geri dönmüştür. Sanal ağlar zaman ve mekân sınırlarını ortadan kaldırmış, yerel kültürü tüm dünyaya açık hâle getirmiş, ulusal mirasın küresel ölçekte yayılmasını sağlamıştır. Yerel kültür için uluslararası kültür önemli bir kaynak durumuna gelmiştir. Sanal mekânda geleneğin yeni aktörleri ve ürünleri yaratılmıştır.

Bingöl halk bilimi ile ilgili yapılan çalışmaların dar bir uzmanlık alanı içerisine sıkıştırılarak değerlendirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bingöl ile ilgili yapılan halk bilimsel çalışmalar çoğunlukla sözlü gelenekten derleme üzerine yoğunlaşmıştır. Öncelikle alandan malzeme derlenmiş, sonrasında bu malzeme çeşitli açılardan incelenmiştir. Sözlü kültür ortamından derlenen bu çalışmalar halk biliminin birincil derecedeki kaynaklarını oluşturmuştur. Bazı çalışmalar ise yazılı kaynakların değerlendirilmesine dayanmaktadır. Bu tür çalışmalar daha çok halk bilimi dışındaki bilim insanlarının kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili yaptıkları; ancak içerisinde halk biliminin verilerinin de yer aldığı çalışmalardır. Bingöl halk bilimi çalışmalarında elektronik ve sanal kültür ortamlarını içeren çalışmaların olmayışı (sadece bir çalışma tespit edilmiştir) dikkat çekmektedir. Elektronik ve sanal kültür mekânlarının incelenmemesi Bingöl halk bilimi için büyük bir eksikliklerdir. Halk bilimcilerin bu yeni ve son serece zengin halk kültürü verilerini içeren kültür ortamına yönelmeleri önemlidir. Bingöl halk bilimi ile ilgili bu alandaki eksikliklerin görülmesi ve çalışmaların bu alanı kapsayacak şekilde genişletilmesi hem sözlü gelenekteki değişim ve dönüşümü anlamayı hem de yeni geleneksel uygulamaların farkına varılmasını sağlayacaktır. Türk halk bilimi dikkatini sadece köy ve köylü üzerinde yoğunlaştıran eski geleneksel bakış açısını terk edip ortaya çıkan yeni kültürel alanları yeni bakış açılarıyla ve ilgili disiplinlerle işbirliğine giderek incelemeye başlamalıdır. Halk bilimi çalışmalarının disiplinler arası yürütülmesi daha sağlıklı sonuçların/değerlendirmelerin elde edilmesi için gereklidir.

Kaynakça

- Arşiv Vesikalarına Göre Bingöl Kolokiyumu (1-2 Ağustos 2009). (2014). M. M. Söylemez ve İ. Çapak (ed.), Ankara: Bingöl Belediyesi Yayınları.
- Ben-Amos, D. (2006). Şartlar ve Çevre İçinde Folklorun Bir Tanımına Doğru. Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 1. M. Ö. Oğuz vd. (yay. haz.), (ss. 27-39), Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Bingöl Dört Dağ İçinde. (2021). E. Çağlayan (ed.), Van: Peywend Yayınevi.
- Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi (1-3), (2007-2008). M. M. Söylemez (ed.), Bingöl.
- Cumhuriyet Döneminde Bingöl Sempozyumu (1-3 Kasım 2014). (2016). İ. Çapak ve M. Söylemez (haz.), Bingöl: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları.
- Çağlayan, E. (2007). Bingöl Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi. Bingöl Tarih ve Kültür Araştırmaları Dergisi, 1/1, (ss. 67-85).
- Çağlayan, E. (2011). Bingöl Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi II. Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1/1, (ss. 149-166).
- Dundes, A. (1998). Halk Kimdir?. M. Ekici (çev.), Milli Folklor, 37, (ss. 139-153).
- Ekici, M. (2015). Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri. Ankara: Geleneksel Yayınları.
- I. Bingöl Sempozyumu (10-11 Haziran 2006). (2014). M. M. Söylemez vd. (yay. haz.), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları.
- I. Uluslararası Zaza Dili Sempozyumu (13-14 Mayıs 2011). (2011). M. Varol (ed.), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları.
- II. Bingöl Sempozyumu (25-27 Temmuz 2008). (2014). M. M. Söylemez ve İ. Çapak (yay. haz.), Ankara: Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları.
- II. Uluslararası Zaza Tarihi ve Kültürü Sempozyumu (4-6 Mayıs 2012). (2012). M. Varol (ed.), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları.
- III. Bingöl Sempozyumu (17-19 Eylül 2010). (2013). Y. Baş vd. (yay. haz.), Ankara: Bingöl Üniversitesi Yayınları.
- Özdemir, N. (2017). Kültür Bilimi ve Yönetimi. Ankara: Grafiker Yayınları.
- <http://busbed.bingol.edu.tr/tr/pub/archive> (Erişim Tarihi: 05.05.2023).
- <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bad/archive> (Erişim Tarihi: 04.05.2023).
- https://katalogtarama.bingol.edu.tr/yordam/?p=1&q=bing%C3%B6l&alan=tum_txt (Erişim Tarihi: 08.05.2023).
- https://scholar.google.com/scholar?hl=tr&as_sdt=0%2C5&q=bing%C3%B6l&btnG= (Erişim Tarihi: 03.05.2023).
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> (Erişim Tarihi: 03.05.2023).

